

Nr 450.

Godkänd av första kammaren den 18 juni 1920.

Godkänd av andra kammaren den 18 jnni 1920.

Riksdagens skrivelse till Konungen angående ersättning i vissa fall till pastorat för kostnaderna för nybyggnadsskyldighet å prästerligt löneboställe.

(Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 29.)

(Andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande nr 15.)

Till Konungen.

Uti väckt motion har framhållits betydelsen därav att det toges under omprövning, huruvida icke rättvisa och billighet krävde, att sådana pastorat, som av synerätt blivit ådömda att utföra reparationer, ny- och ombyggnader å prästgårdarnas löneboställen utöver vad som förut ålegat dem, borde frikallas från dessa ålägganden, därest de inom viss tid ingåve ansökan därom, samt att åtgärder fortast möjligt måtte vidtagas till frågans lösning.

Riksdagens vederbörande utskott har i den ordning 46 § riksdagsordningen stadgar inhämtat yttrande över motionen från kammarkollegium, vilket yttrande jämte ett av kammaradvokatfiskalsämbetet i ämnet till kollegium avgivet memorial bifogats riksdagens vederbörande utskotts utlåtande.

Föreliggande motion avser att skaffa rättelse i de missförhållanden, som genom synerätternas beslut uppkommit i nyreglerade pastorat, där nämligen pastoraten ålagts att utföra ny- och ombyggnader uppenbarligen på grund av den oklarhet, som finnes i 1910 års ecklesiastika boställsordning i fråga om *vem* det är, som har byggnadsskyldigheten vid fränskiljande av lönebostället från dess förra innehavare. Trots det att i 23 § stadgas: »Å löneboställe skola alla laga hus nybyggas och underhållas av arrendatorn», har det i en mängd fall förekommit, att byggnadsskyldigheten tilldömts pastoratet vid de laga syner, som hållits vid löneregleringens genomförande.

Detta har tydligen kunnat ske på grund av ett annat stadgande i samma förordning, då det nämligen i § 64 mom 3 heter, att »vid nämnda syn boställshavaren skall anses som avträdare och pastoratet som tillträdare».

Såsom framgår av kammaradvokatfiskalsämbetets memorial hava i de fall, då församlingarna besvärat sig över underrätternas beslut, hovrätterna dömt olika, i det att Svea hovrätt förklarar, att synerätterna icke lagligen ägt ålägga församlingarna nämnda byggnadsskyldighet, medan däremot Göta hovrätt dömt på alldeles motsatt sätt. Emellertid har Högsta domstolen fastställt Svea hovrätts beslut och sålunda förklarar, att stadgandet i ovan nämnda § 64 av ekklesiastik boställsordning ej innebure skyldighet för församlingarna att ansvara för nybyggnadskostnaderna. Riksdagen måste för sin del instämma i motionärens önskemål, att rättelse bör komma till stånd, så att de församlingar, som mot sin vilja genom syner, som vunnit laga kraft, ådömts att utföra ny- och ombyggnader å prästgårdarnas löneboställen, må så vitt möjligt tillerkännas rätt att för kostnaderna härutinnan bekomma ersättning.

Vad angår sådana pastorat, som redan utfört dem ålagd byggnadsskyldighet, har kammarkollegium hänvisat till stadgandena i 27 § ekklesiastik boställsordning och 18 § arrendeförordningen, vilka skulle innebära, att pastoratet skulle kunna erhålla samma rätt som i nämnda lagrum till erkännes arrendator, d. v. s. rätt att av influtna arrendemedel tillgodogöra sig hela den av domstolen beräknade kostnaden. Detta har också framhållits av motionären, som emellertid anser, att dessa medel i de flesta fall ej förslå till täckande av hela denna utgift, så att församlingarna likväl skulle få vidkännas betydliga förluster. Kammaradvokatfiskalsämbetet anser detta uttalande vara i viss mån överdrivet, men påpekar, att, om församlingarna skola erhålla denna rätt, särskilda föreskrifter torde vara behövliga, alldenstund enligt 19 § i lag om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910 arrendemedel, influtna från löneboställen i regel skola användas till prästerskapets avlöning.

Kammaradvokatfiskalsämbetet finner för övrigt, att starka billighetsskäl tala för ett tillmötesgående av motionärens önskemål.

Det framgår emellertid av såväl kammarkollegii som kammaradvokatfiskalsämbetets uttalanden, att det avlyftande eller den rättelse varom här är fråga skulle för pastoraten i många fall bliva av endast skenbar verkan och av godtycklig och ojämn beskaffenhet. Då det synes uteslutet, att pastoratet skall kunna få någon gottgörelse för sina utgifter i berörda avseende på annat sätt än genom arrendemedel från lönebostället, bör undersökning komma till stånd, om pastoratet kan äga rätt till gottgörelse av

dessas medel. Detta synes som sagt motionären förutsätta likasom även kammarkollegium eventuellt för vissa fall och efter yttrande av ny synerätt eller medgivande av Eders Kungl. Maj:t.

Då motionären ej förebragt någon uppgift om huru stort antal pastorat, som drabbats av ifrågasvarande åläggande, och då kammaradvokatfiskalsämbetet ej heller kunnat lämna någon uppgift härom, saknar riksdagen möjlighet att bedöma, i vilken utsträckning 1910 års ecklesiastika boställsordning hittills tolkats i här berörda riktning. Riksdagen vill emellertid i detta sammanhang erinra därom, att under förra året Eders Kungl. Maj:ts uppmärksamhet riktats på svårigheten att få de ecklesiastika boställena utarrenderade på grund av nybyggnadsskyldigheten för arrendatorn, samt att Eders Kungl. Maj:t på grund härav den 17 oktober 1919 avlät ett cirkulär till samtliga länsstyrelser och ecklesiastika konsistorier, varigenom förordnades, »att vid utarrendering, jämlikt kungl. förordningen den 15 september 1911 (nr 89) angående utarrendering av prästerskapets löneboställen, för tiden från den 14 mars eller den 1 maj 1920 och den 14 mars eller den 1 maj 1921 av de för jordbruk avsedda ecklesiastika löneboställen, för vilkas utarrendering från sagda tid ej redan hembud skett, auktion utlysts eller andra liknande förfoganden träffats, skall iakttagas, att arrendetiden begränsas till fem, högst sju år.» Likaledes har genom bemyndigande statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet samma dag den 17 oktober 1919 låtit tillkalla sakkunniga för att biträda med en revision av förordningen angående utarrenderingen av prästerskapets löneboställen. Sålunda torde på grund av särskilt ovan nämnda cirkulärskrivelse vederbörande länsstyrelser och ecklesiastika konsistorier hava att iakttaga, att med den begränsning arrendetiden erhållit inga ålägganden i byggnadshänseende under innevarande år ådömas vare sig arrendator eller pastorat; och torde det vara att förvänta, att nämnda kommitté framkommer med förslag, som vid återstående löneregleringars genomförande utsluter upprepande av dylika ålägganden för pastoraten.

På grund av vad sålunda anförts får riksdagen anhålla, att Eders Kungl. Maj:t täcktes taga under omprövning, om och i vilken utsträckning pastorat, som ålagts nybyggnadsskyldighet å prästerligt löneboställe, må av från bostället härflytande medel kunna erhålla ersättning för till följd av dylikt åläggande för pastoratet uppkomna kostnader.

Stockholm den 18 juni 1920.

Med undersåtlig vördnad.